

νότος

Τετάρτη, 4 Απριλίου 2012

11:55 πμ

Νότος : m., vent du Sud-Ouest qui apporte l'humidité (Hom., etc.), opposé à Βορέας ; * Sud-Ouest » (ion.-att.), cf. Hdt. 2,8 : πρὸς μεσαμβρίας τε καὶ Νότου, et voir Nielsen, *Class. et Med.* 7,5 sq.

Rares composés : νοτολιθικός (Str.). Au second terme : Εὐρόνοτος vent intermédiaire entre l'Euros et le Notos (Arist.), λιθο- vent entre le *notos* et le *lips* (Arist.) ; λευκο- vent du sud qui purifie l'atmosphère (Arist.).

Dérivés : adj. : 1. νότιος « humide » dit de la sueur, du printemps, d'une source (Hom., Hp., poètes, etc.), dans l'*Od.* 4,85, 8,55 ἐν νοτίῳ « en rade » par opposition au rivage ; avec ἐν- (Call.) ; νότιος signifie aussi « qui se trouve au Sud », dit notamment de l'Océan Indien (Hdt.), avec ὑπερ- « à l'extrême Sud » (Hdt.) ; d'où νοτιά f. « humidité, pluie » (*Il.* 8,307, Arist., Thphr.), avec νοτιώδης « humide » (tardif) et le dénominatif νοτιάω « être humide » (Arist. *Prob.* 828 a) : dans tous ces mots, maintien du groupe -τι- sans assibilation, cf. αἴτιος, αἰτία, στρατία, etc., et Schwyzer, *Gr. Gr.* 1,270 ; 2. νοτερός « humide, pluvieux » épithète de δρόσος, de χειμών, etc. (Simon., Th., E., Pl., etc.) ; 3. νοτιώδης (Hp. *Morb. Sacr.* 13) ; 4. νότινος (pap.) ; 5. νοτιαῖος « qui est au sud » (tardif), cf. pour le suffixe Chantraine, *Formation* 49. Substantifs : outre νοτιά : νοτίς, -ίδος f. « humidité » (E., Pl., Arist., etc.).

Verbes : outre νοτιάω : 1. νοτίζω « mouiller » (Æsch., Ar.), « être mouillé » (Arist.), mais en ce sens plutôt νοτίζομαι (Hp., Pl., etc.), également avec des préverbes : ἐκ-, ἐπι-, κατα-, περι-, ὑπο- ; 2. νοτέω « être humide, dégoutter » (Call., Ératosth., Nic.).

Le grec moderne a gardé νότος « vent du sud, sud », νότιος « du sud », νοτιά « humidité, sud ».

Et. : Νότος a l'aspect d'un nom d'action à vocalisme o. Avec un autre vocalisme (*na-t-) on a en latin *natō* « nager » qui doit être dérivé d'un adj. *natos, et arm. *nay* « humide, liquide » de *nato-. Le rapport entre les deux vocalismes est obscur (Frisk pose *sn-oto- [?]). On a évoqué bien entendu νήχω et νέω, qui sont loin pour la forme et le sens.

Selon Gal. 14,768 e, l'antonyme est ἡμερόλωψ.

Et. : Composé qui contient νοκτ- de νόξ et -ωψ exprimant l'idée de « vision ». Selon Frisk, le mot comprend un λ adventice d'après αἰμάλωψ, θυμάλωψ : le sens originel serait « qui voit la nuit ».

Selon Bechtel, *KZ* 45, 1912-1913, 229 sq., suivi par Schwyzer, *Gr. Gr.* 1,259, dissimilation pour *νοκτ-αν-ωψ « qui ne voit pas la nuit ». Frisk écarte cette analyse, probablement parce que le sens premier serait « qui ne voit pas le jour », mais le sens « qui ne voit pas la nuit »

νοτιά

(η) Ο νότιος άνεμος

νοτιά (η) [χωρ. πλήθ.] **1.** ο νότος: βγήκε από το κάστρο και τράβηξε κατά τη ~ || το σπίτι βλέπει κατά τη ~ ΣΥΝ. νοτιάς, μεσημβρία ΑΝΤ. βορράς **2.** (συνεκδ.) ο άνεμος που πνέει από τον νότο και, καθώς περνά από τη θάλασσα, φέρνει υγρασία: σήμερα φυσάει δυνατή ~ (βλ. κ. λ. άνεμος. ΠΗΝ.) ΣΥΝ. νοτιάς, όστρια ΑΝΤ. βοριάς, πουνέντες **3.** (μτφ.) καιρός υγρός και βροχερός που προκαλείται από νότιο άνεμο: η ~ μου τρυπούσε τα κόκκαλα ΣΥΝ. υγρασία ΑΝΤ. ξηρασία. ◀ ΣΧΟΛΙΟ λ. παρώνυμο.
|ΕΤΥΜ. < αρχ. νοτία (ενν. αύρα, πνοή), ουσιαστικοπ. θηλ. τού επιθ. νότιος|

Screen clipping taken: 4/4/2012 11:58 πμ

Ο βορρηάς κ' η Τραμουντάνα
είπαν τη Νοτιά πουτάνα
κ' η Νοτιά τους αποκρίθη
βρε Βορρηά καθαβοπνίχτη,
οπού πνίγεις τα καράβια
τα μικρά και τα μεγάλα

Ο βορρηάς και η Τραμουντάνα είναι το ίδιο πράγμα.
Το κ' η πρέπει να αντικατασταθεί με ένα κομμα,

37

Τα μαύρα νέφη του βορρηά
τα κόκκινα του νότου
κ' εκείνα τα κατάμαυρα
του σκύλου του σορόκου

Εννοείται: αυτά προμηνύουν κακό καιρό.

Παρ, Άνδρου

Πβλ Ν. Καββαδία - Πικρία
Τον πυρετό στους Τροπικούς, του Ρίο τη μαλαφράντζα
την πυρκαγιά που ανάψαμε μια νύχτα στο Μανάο
Τη μαχαιριά που μου 'δωσε ο Μαγυάρος στην Κωσταντζα
"Δε σε πονάει με τη **νοτιά**;*" - Όχι από αλλού πονάω.

Χαρακτηριστικό του Νότου είναι η υγρασία που φέρνει και πόνο στις παλιές πληγές.